

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manna Animæ Sev Exercitium Facile Simul Et Fructuosum Illis, Qui Quoquo Modo Vacare Orationi Desiderant

Segneri, Paolo

Dilingæ, 1699

XXVIII. Diliges Dominum Deum tuum ex toto cordè tuo, & ex totâ animâ tuâ, & ex totâ mente tuâ, & ex totâ virtute tuâ. Hoc est primum mandatum. Secundum autem simile est illi. Diliges proximum tuum, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48281](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48281)

DEO, qui studio aures suas declina-
vent, ne audiat dictamen conscientiae,
sed ejus oratio erit execrabilis; quid
faciet, qui etiam jussit obmutescere
et praverterendo? remorsus Con-
scientiae, qui propriè is est, qui clamar
dignato jam opere, facilius potest
augeri, ab ijs maximè, qui Conscien-

tia sunt timida, vel pusilla, ne scru-
pulis dent locum; at dictamen, quod
priùs clamar, semper audiendum est
saltem ad sumendum deliberandi spa-
tium. tantòque magis audiendum est,
quantò clamar fortiùs, quia clariùs:
tunc constat subesse
causam.

XXVIII.

*Diliges Dominum DEUM tuum ex toto corde tuo, & ex totà animà
tuà, & ex totà mente tuà, & ex totà virtute tuà. Hoc est pri-
mum mandatum. Secundum autem simile est illi. Diliges
proximum tuum, tanquam te ipsum. Mat. 12. v. 31.*

Considera, quid DEUS à te re-
quirat, cum dicit: *Diliges Do-
minum DEUM tuum &c.* Vult im-
primis te ipsi adhaerere *ex toto corde*
tuo, hoc est totà voluntate tuà. hæc
enim inter partes hominis imperium
obtenet; ideo herili nomine cordis ap-
pellatur. *Præbe sibi mi cor tuum mihi.*
Prov. 13. v. 26. Vult deinde, quò
spectatus id præstes, & actu tam in-
terno quam externo, vocari in auxi-
lium primò omnes appetitus inferior-
es, qui tanquam rebelles videntur
potius inclinare ad amorem ejusmodi
mundandum: deinde omnia mem-
bra corporis linguam, oculos, aures,
manus &c. Appetitus hic compre-
henduntur univèrsim nomine animæ,
ex totà animà tuà. membra nomine
virtutum: *ex totà virtute tuà*, sed quia
non facile consequi non potes, nisi in-
tercedas, qui est pater ad eò principalis,
R. P. Pauli Segneri Manna Anima.

consentiat, juber in societatem voca-
re etià Intellectu cum omnibus facul-
tibus suis; atque hoc est, quod mentè
nominat, *ex totà mente tuà*, ut vox
ipsa omnes comprehendat. Jam ve-
rò si id Dominus tibi præcipit, macte
animi, quia hoc ipso actu se obligat ad
dandas tibi vires exequendi. atque i-
deo executioni moram nullam inter-
pone. Voluntas tua tota permittatur
DEO. Appetitus tui non accipiant le-
gem nisi à DEO: si desideres aliquid,
fac desideres uniri DEO: si gaudeas,
gaude de honore divino; si tristeris,
tristare de offensa Dei; si timeas, time
gratia jacturà, & sic de ceteris. Membra
tua, quotquot sunt, impendantur in
procurando majore obsequio Divino:
atque in DEO defixa sit tota mens tua,
ita ut, si studeas, si speculeris, omnia
tendant ad inveniendum modum, quo
magis placere DEO possis. Hoc est
T t t int.

implere præceptum, quod hoc loco imponit, dum ait: *Diliges Dominum DEUM tuum &c.*

2. Considera præceptum istud nunquam perfectè impleri super terram, impleri in Cælo. Sed non ideo debes despondere animum. quia notandum est illi, qui dat præceptum, duo esse proposita: primum est obtinere finem præcepti, alterum obtinere eos actus, qui velut media conducunt ad finem. Sic explico. Dux exercitûs, dum militibus præcipit, ut urbis certum munimentum, exempli causâ, unam Lunulam occupent, quid spectat? Spectat expugnationem munimenti, qui est finis præcepti, & spectat operationes, quæ ad eam conducunt juxta leges militares, seu media consequendi hunc finem. Jam qui obtinet etiam finem præcepti, perfectè implet præceptum, atque ita in bello Ducis sui voluntatem perfectè adimplet, qui munimentum expugnat. qui etiam non obtinet finem præcepti, ita tamen se gerit, ut, quoad potest, juxta disciplinam militarem ad eum obtinendum procedat, equidem perfectè præceptum non implet, sed nihil refert; tantum præstat, quantum sufficit, ne sit reus, imò ut sit omnino laude dignus, uti miles ille, qui etsi munimentum non occupet, ex parte sua legum militarium nihil omisit. His positis; Dominus hoc præcepto, quod imponit, cum dicit: *Diliges &c.* duo spectat, primò finem præcepti, hoc est, ut te illi torum conjungas tanquam ultimo tuo fini; dein opera-

tionem, quæ ad hoc conducunt media, exactam scilicet legum militarium. Certum est super terram non posse consequi perfectè finem, cum id illi statui referatur, quo DEUS erit omnia in omnia nihil sanè refert: sufficit te præscripto regularum, quæ ad obtinendum hunc finem. Quæras, cur ergo DEUS voluerit mulgare præceptum verbis tantè requirentibus, ut autem corde, ex totâ animâ, ex totâ mente, quod exceptè nisi in cælo nemo possit. Alijs, quæ sint nobis solas accipienda. Eadem est ratio, quæ Ducis militibus occupare præceptum, quod certè non est in eorum potestate. Voluit Dominus consistere tibi, quæ la tua dirigeres, quæ sunt operationes, id verò quomodo constaret, signaret scopum? atque hic scopus nostro uniri DEO perfectè collimare, qualis est ille Beatorum, at cum notus sit tibi scopus, clarus, vide tantisper, an tu verè colliment, an è contraria defleat. *Sagitta Jonathan redijt retrosum.* 2. Reg. 1. v. 22.

3. Considera, quam magnam à te exigat, ut ipsum diligas, quod potes modo jam dicto, hoc est, toto. Ipse DEUS tuus est, quæ finis tuus ultimus. & talis est, nonne acquirissimum est, ut totum ejus amoris impendas? aspice, qui pro ultimo fine, DEO suo pecuniam statuit.

non sumo, & aurum suum fecerunt
 in idola, ut interirent. Os. 8. v. 4. &
 quomodo se totum impendit amori
 pecunie! amat illam ex toto corde suo,
 quia ejus voluntas aliud non desiderat,
 sola contenta est, & mille se privat
 modis, que possent consequi, si non pi-
 gret expendere. Amat ex tota ani-
 ma, quia ejus cupiditates ad aliud
 non servantur: si indignatur, illi in-
 dignatur, qui sitem movet de pecunia:
 si lætatur, non lætatur nisi cum nanci-
 scatur pecuniam, non tristatur, nisi
 eam perdit pecuniam, non invidet, ni-
 si illi, qui plus habet pecunie. Amat
 ex tota virtute sua, quia nihil est, in
 quo membra ejus tam impigre ser-
 vantur, non curant aquas, non flammam
 ferrent, maxime verò amat ex tota
 mente sua, quia in hoc mens ejus si-
 desilium præstat operam, quantum
 speculatur! quantum studet! non
 cessat artes excogitare & modos fa-
 ciendi lucra. Jam si pro DEO tam
 falso, qualis est pecunia, homo se to-
 tum potest impendere cã ratione, quã
 diximus, quidni idem possit pro DEO
 verò? quod si possit, æquum omni-
 no est, ut faciat. Ideo in imponen-
 do tã singulari præcepto non satis
 illi erat dicere: *Diliges Dominum*
Deum, sed discretè adjungere voluit
DEUM, quia, si ut DEUS ultimus
 est finis tuus, nõne rationi consen-
 taneum est, te toto, quantus es, dili-
 gere? Avarus tantopere amat suam
 illam pecuniam, quia credit in illa se
 habere virtualiter omne bonum,
 quamvis reipsã nullum habeat. *Qui*

amat divitiis, fructum non capiet ex
 eis. Eccl. 5. v. 9. & quomodo non
 possis tantundem, imò etiam magis
 amare DEUM, in quo reipsã est om-
 ne bonum?

4. Considera hoc ipso exemplo da-
 ti tibi regulam in ejusmodi amore
 servandam, & declarari, qualis est a-
 mor ultimo fini debitus? est amor,
 quo illum omnibus anteponas, atque
 hoc est, quod Dominus præcipit, cum
 dicit: *Diliges Dominum DEUM tuum*.
 Instar Avari agere te oportet, qui &
 sibi & alijs multa tribuit, modò nulla
 interveniat pecunie jactura. Id, cui
 primo loco cavendum est, finis est ul-
 timus. Huic honori, quem Avarus
 habet pecunie suæ, eam omnibus præ-
 ferendo, jungi etiam solet amor, ut lo-
 quimur, formalis, consistens in aman-
 da pecunia propter ipsam pecuniam,
 qui est soli proprius Avaro, & non pro-
 pter alium effectum saltem principa-
 lem, atque iste etiam est amor, quem
 DEO debes, si amare illum velis ut fi-
 nem tuum ultimum, amandus est
 propter se, nam si amares ad effugien-
 dam pœnam, quæ manet non aman-
 tes; si amares tantum ad obtinendum
 præmium, quod datur amantibus, neu-
 triquam sufficeret, nam per hunc ipsum
 actum non præferres illum omnibus,
 sed præmio & pœna posthaberes. Po-
 test equidam tam præmium quam
 pœna te stimulare, ut magis ames, sed
 non ut ames. Imò obligaris sæpius in
 vita elicere talem actum explicitum
 amoris *super omnia*. Explicitum, in-
 quam, quia negari non potest, ejusmo-
 di

di actum in observantia reliquorum mandatorum *virtualiter* contineri: unde Christus aiebat: *Qui habet mandata mea, & servat, ille est, qui diligit me.* at non continetur *formaliter*, ut idcirco fortè Christus non dixerit: *Diligit, sed ille est, qui diligit,* quasi denotando, talem observantiam esse quidem indicium ejus amoris, sed non ipsum *formaliter* amorem: cum certum omnino sit hos actus amoris impliciti, qui non distinguuntur ab observantia dictorum mandatorum, potiùs esse actus obedientiæ, & obsequij erga DEUM ut Dominum, quàm amoris erga DEUM ut finem ultimū. & tamen indubitatum est, etiam ad hos nos obligari, quia jam est sententia damnata tueri oppositum. Verum est, uti præcepta affirmativa non obligant quovis puncto temporis, sed

in debitis circumstantijs, ut in Confessione, sacra Communionis, Eleemosynæ præcepta, ita de observandis, quod nos obligat ad istos explicitos Amoris *super* quos diximus. quæ autem hæc circumstantiæ? meâ sententiâ potes frequentissimè, *Dilige Dominum DEUM tuum &c.* Vides hunc non determinare tibi recipiendum sit in lege Jejunij, Confessionis, Communionis, Eleemosynæ, & aliorum modi, quia nullum temporis circumstantiæ ab amoris debito. Ceteris tamen convenit dictum illud: *Tempus habent:* huic soli non convenit atque hoc sufficit in præsentibus declaratione sententiæ, quæ cum innumeris, quas habet scriptura, præcipuis merito non unam meretur pro sui cognitione depositis.

XXIX.

Diliges Dominum DEUM tuum &c. Hoc est primum Mandatum.
Mar. 12. v. 31.

CONsidera, quomodo præceptum die antecedenti à nobis explicatum dicatur primum: *Hoc est primum mandatum:* & id quidem triplici ex capite. I. quia primum est in intentione ejus, qui dat legem. Istud est præceptum, ad quod alia omnia diriguntur. *finis præcepti est charitas.* 1. Tim. 1. & per consequens primum est in intentione, quia finis aliorum. II. quia est primum in obligatione

ejus, qui legem accipit. quippe illi incumbit observare cetera præcepta quia ad istud referuntur, longè illi incumbet hoc observare, ad quod illa referuntur. III. quia primum in ordine dignitatis inter cetera, quæ constitunt Legem, & quodnam præceptum inveniatur magis proportionatum nobilitati animi humani? Illud quæ nobilissimum est, quod in libertatem offendit. & tale est